

INNOVATSION IQTISODIYOTNI SHAKLLANTIRISHDAGI ILG'OR XORIJ MAMLAKATLAR TAJRIBASI

Rajabov Alibek Xushnodbekovich

Ma'mun-Universiteti NTM "Iqtisodiyot" kafedrası dotsenti, PhD

Qoraqalpoq davlat universiteti tadqiqotchisi

ORCID: 0000-0002-5252-6456

E-mail: alibek.rajabov@gmail.com

Annotatsiya

Ushbu maqola ilg'or xorij mamlakatlarining innovatsion iqtisodiyotni shakllantirishdagi tajribasini sistematik adabiyot sharhi (SLR) orqali tahlil qiladi. PRISMA yo'riqnomasiga asoslangan usulda Scopus, Web of Science va ResearchGate bazalaridan so'nggi yillarda chop etilgan bir nechta ilmiy manba tematik tahlil qilingan. Natijalar shuni ko'rsatadiki, AQSh, Yevropa Ittifoqi, Yaponiya va Janubiy Koreya kabi davlatlarda ko'pmillatli korporatsiyalar, global qiymat zanjirlari va rivojlanayotgan iqtisodiyotlarda innovatsiyalar muvaffaqiyatli rivojlantirilgan. Sun'iy intellekt, raqamli transformatsiya va barqaror rivojlanish tendensiyalarini hisobga olgan holda, o'tish davridagi iqtisodiyotlar uchun R&D xarajatlari oshirish, xususiyl sektor investitsiyalarini rag'batlantirish va global hamkorlikni kuchaytirish taklif etiladi. Tadqiqot rivojlanayotgan mamlakatlarda innovatsiya siyosatini ilg'or tajribaga moslashtirish zarurligini ta'kidlaydi.

Kalit so'zlar: innovatsion iqtisodiyot, ilg'or mamlakatlar tajribasi, sistematik adabiyot sharhi, global qiymat zanjirlari, sun'iy intellekt, barqaror rivojlanish, transchegaraviy bilim almashinuvi, rivojlanayotgan iqtisodiyotlar.

Аннотация

Настоящая статья анализирует опыт передовых зарубежных стран в формировании инновационной экономики с помощью систематического обзора литературы (SLR). На основе руководства PRISMA проведен тематический анализ нескольких научных источников, опубликованных в последние годы из баз данных Scopus, Web of Science и ResearchGate. Результаты показывают, что в странах, таких как США, Европейский Союз, Япония и Южная Корея, многонациональные корпорации, глобальные цепочки создания стоимости и инновации в развивающихся экономиках успешно развиваются. Учитывая тенденции, такие как искусственный интеллект, цифровая трансформация и устойчивое развитие, для экономик переходного периода рекомендуется увеличение расходов на НИОКР, стимулирование инвестиций частного сектора и укрепление глобального сотрудничества. Исследование подчеркивает необходимость адаптации инновационной политики в развивающихся странах к передовым практикам.

Ключевые слова: инновационная экономика, опыт передовых стран, систематический обзор литературы, глобальные цепочки создания стоимости, искусственный интеллект, устойчивое развитие, трансграничный обмен знаниями, развивающиеся экономики.

Abstract

This article analyzes the experience of advanced foreign countries in shaping an innovative economy through a systematic literature review (SLR). Employing a method based on the PRISMA guidelines, several scientific sources published in recent years from the Scopus, Web of Science, and ResearchGate databases were subjected to thematic analysis. The results indicate that in countries such as the USA, the European Union, Japan, and South Korea, multinational corporations, global value chains, and innovations in developing economies have been successfully advanced. Taking into account trends such as artificial intelligence, digital transformation, and sustainable development, recommendations for transitional economies include increasing R&D expenditures, incentivizing private sector investments, and strengthening global cooperation. The study emphasizes the necessity of adapting innovation policies in developing countries to advanced practices.

Keywords: innovative economy, advanced countries experience, systematic literature review, global value chains, artificial intelligence, sustainable development, cross-border knowledge exchange, developing economies.

KIRISH

Zamonaviy dunyoda innovatsion iqtisodiyotni shakllantirish jarayoni iqtisodiy oʻsishning asosiy omili sifatida tan olinmoqda. Innovatsion iqtisodiyot deganda, ilmfan, texnologiya va tadbirkorlikning simbiozi orqali yangi mahsulotlar, xizmatlar va jarayonlarni yaratishga asoslangan iqtisodiy tizim tushuniladi, bu esa raqobatbardoshlikni oshirish va barqaror rivojlanishni taʼminlaydi [1]. Jahon iqtisodiyoti soʻnggi yillarda sunʼiy intellekt (AI), barqarorlik va raqamli transformatsiya kabi tendensiyalar taʼsirida shakllanmoqda, bu esa rivojlangan mamlakatlarning tajribasini oʻrganishni dolzarb qiladi [2].

Ilgʻor xorij mamlakatlari, xususan, Shveysariya, AQSh, Germaniya, Yaponiya va Janubiy Koreya kabi davlatlar innovatsion iqtisodiyotni shakllantirishda yetakchi oʻrin tutmoqda. Jahon Intellektual Mulk Tashkilotining (WIPO) 2025-yilgi Jahon Innovatsiya Indeksi (GII) maʼlumotlariga koʻra, Shveysariya 18-yil ketma-ket innovatsiya yetakchisi sifatida qayd etilgan boʻlib, Xitoy ilk bor top-10 ga kirgan, ammo ilgʻor mamlakatlarning tajribasi oʻrta daromadli iqtisodiyotlar uchun namuna boʻlmoqda [3]. Bu mamlakatlarda innovatsiyalarni rivojlantirish davlat siyosati darajasida qoʻllab-quvvatlanadi: masalan, AQSh va Yaponiyada sunʼiy intellekt va avtonom tizimlar boʻyicha investitsiyalar iqtisodiy oʻsishni tezlatmoqda, bu esa 2025-yilda global texnologik tendensiyalarning asosiy yoʻnalishi sifatida baholanmoqda [4].

Shuningdek, Jahon Iqtisodiy Forumining (WEF) tahlillariga koʻra, rivojlanayotgan mamlakatlarda texnologik taraqqiyot ish oʻrinlari yaratish va inklyuziv farovonlikni taʼminlash imkoniyatini beradi, ammo ilgʻor davlatlarning tajribasi, xususan, ishlab chiqarishni oʻsishidagi muvaffaqiyatli strategiyalar (masalan, arzon narxga asoslanmagan joylashuv qarorlari) oʻrganilishi zarur [5]. Ushbu tendensiyalar fonida, ilgʻor xorij mamlakatlarining innovatsion iqtisodiyotni shakllantirish tajribasi oʻtish davridagi iqtisodiyotlar uchun qimmatli saboqlar beradi.

ADABIYOTLAR SHARHI

Innovatsion iqtisodiyotni shakllantirish mavzusi soʻnggi yillarda iqtisodiy oʻsishning asosiy omili sifatida keng oʻrganilmoqda, xususan, ilgʻor mamlakatlar tajribasi orqali. Adabiyotlarda innovatsiyalarni rivojlantirish davlat siyosati, texnologik taraqqiyot va global raqobatbardoshlik bilan bogʻliq holda tahlil qilinadi. Jahon Intellektual Mulk Tashkiloti (WIPO)ning 2020-yilgi Global Innovatsiya Indeksi (GII) hisobotida ilgʻor mamlakatlarning iqtisodiy oʻsishi pandemiya taʼsirida sekinlashgan boʻlsada, innovatsiyalar orqali tiklanish strategiyalari taʼkidlangan, bu esa AQSh va Yevropa Ittifoqi kabi davlatlar uchun muhim signal boʻlgan [6]. Shu bilan birga, 2023-yilgi GII hisobotida Shveysariya, Shvetsiya va AQSh kabi mamlakatlarning innovatsiya yetakchiligi texnologik investitsiyalar va ilmiy-tadqiqot infratuzilmasiga asoslangani koʻrsatilgan, bu esa rivojlanayotgan iqtisodiyotlar uchun namuna sifatida baholanmoqda [7].

Ilgʻor mamlakatlar tajribasini oʻrganishda UNCTADning 2021-yilgi Texnologiya va Innovatsiya Hisoboti muhim oʻrin tutadi, unda sunʼiy intellekt va raqamli texnologiyalar bozori 2025-yilga borib 3,2 trillion dollarga yetishi prognoz qilingan boʻlib, AQSh, Yaponiya va Janubiy Koreya kabi davlatlarning tajribasi orqali rivojlanayotgan mamlakatlar uchun imkoniyatlar taʼkidlangan [8]. Shu hisobotning 2025-yilgi nashrida esa AI ning inklyuziv rivojlanishi ilgʻor mamlakatlarda inson markazli yondashuv orqali amalga oshirilayotgani, ammo rivojlanayotgan davlatlar uchun global hamkorlik zarurligi koʻrsatilgan [1]. OECDning 2021-yilgi hisobotida COVID-19 pandemiyasidan keyingi ilmiy-texnologik innovatsiyalar tiklanishi tahlil qilinib, ilgʻor mamlakatlarning iqtisodiy paketlari orqali savdo va ishlab chiqarishning qayta tiklanishi misol qilingan [9].

Xalqaro Valyuta Jamgʻarmasining (IMF) 2021-yilgi Jahon Iqtisodiy Koʻrinishi hisobotida ilgʻor mamlakatlarda fundamental tadqiqotlar innovatsiyalarni tezlatishi, ammo rivojlanayotgan bozorlarda bu taʼsir cheklanganligi koʻrsatilgan, bu esa Yevropa va AQSh tajribasidan saboq olish zarurligini taʼkidlaydi [10]. Jahon Bankining 2023-yilgi hisobotida oʻrta daromadli mamlakatlarda innovatsiya siyosatining samaradorligi tahlil qilinib, ilgʻor mamlakatlarning tajribasi orqali xususiy sektor investitsiyalarini ragʻbatlantirish strategiyalari tavsiya etilgan [11]. Shuningdek, AQShdagi VentureWell tashkilotining hisobotida innovatsion iqtisodiyotga kirishni kengaytirish orqali global raqobatbardoshlikni oshirish, xususan, iqlim oʻzgarishi va iqtisodiy rivojlanish masalalarida ilgʻor mamlakatlar tajribasi koʻrib chiqilgan [12].

2025-yilgi ITIF hisobotida AQSh, Janubiy Koreya, Xitoy, Yaponiya va Tayvan kabi mamlakatlarning milliy innovatsiya tizimlari solishtirilib, Xitoyning “Osiyo yoʻlbarlari” tajribasidan olingan saboqlar orqali ilgʻor sanoatni rivojlantirish yoʻllari tahlil qilingan [13]. Jahon Iqtisodiy Forumining (WEF) 2025-yilgi hisobotida masʼuliyatli innovatsiyalar ilgʻor mamlakatlarda stakeholderlar markazli yondashuv orqali shakllanayotgani, bu esa iqtisodiy rivojlanishni taʼminlashda muhim rol oʻynashi koʻrsatilgan [14]. Journal of Innovation & Knowledge jurnalidagi 2025-yilgi maqolada raqamli iqtisodiyotning zanjir barqarorligini oshirishdagi roli tahlil qilinib,

ilgʻor mamlakatlarda tadbirkorlik faolligi orqali bu jarayon tezlatilgani misol qilingan [15].

OECDning 2025-yilgi hisobotida innovatsiya siyosati transformatsiyasi ilgʻor mamlakatlarda R&D xarajatlari darajasiga qarab farqlanishi, ammo yangi yondashuvlar orqali samaradorlik oshirilishi taʼkidlangan [16]. CSISning 2023-yilgi hisobotida AQShda inklyuziv innovatsiyalar iqtisodiy oʻsishni kuchaytirishi, tadbirkorlik va innovatsiya ekotizimlarida keng ishtirok orqali rivojlanish taʼminlanishi koʻrsatilgan [17]. Digital Cooperation Organizationning 2025-yilgi hisobotida raqamli iqtisodiyot tendensiyalari ilgʻor mamlakatlarda innovatsiyalarni shakllantirayotgani, sanoat va jamiyatni oʻzgartirishi bashorat qilingan [18].

METODOLOGIYA

Mazkur tadqiqotning asosiy maqsadi ilgʻor xorij mamlakatlarining innovatsion iqtisodiyotni shakllantirishdagi tajribasini oʻrganish boʻlib, bu jarayon adabiyotlarni sistematik tahliliga asoslangan. Tadqiqot dizayni sifatida Preferred Reporting Items for Systematic Reviews and Meta-Analyses (PRISMA) yoʻriqnomasiga asoslangan sistematik adabiyot sharhi (SLR) tanlangan, chunki bu usul mavzuga oid mavjud ilmiy ishlarning obyektiv va har tomonlama sintezini taʼminlaydi. SLR usuli mavzuning fragmentarligini bartaraf etish va kelajakdagi tadqiqotlar uchun ramka taklif etish uchun samarali hisoblanadi.

TAHLIL VA NATIJALAR.

Ilgʻor mamlakatlarda koʻpmillatli korporatsiyalar (MNC) innovatsion iqtisodiyotni shakllantirishda markaziy rol oʻynaydi, chunki ular R&D xarajatlari va texnologik transforni taʼminlaydi. Masalan, AQSh va Germaniya kabi davlatlarda MNC lar tomonidan amalga oshirilgan texnologik innovatsiyalar toza energiya isteʼmolini oshirib, iqtisodiy oʻsishga hissa qoʻshmoqda, bu esa kam rivojlangan mamlakatlarda taʼlim xarajatlari orqali taqlid qilinishi mumkin [19]. Yevropa Ittifoqining 27 davlatida innovatsionlik darajasini baholash natijalari shuni koʻrsatadiki, yuqori rivojlangan mamlakatlarda (masalan, Shvetsiya va Daniya) korporatsiyalar innovatsiyalarni raqamlashtirish orqali iqtisodiy oʻsishni tezlatmoqda, bu esa oʻrta daromadli iqtisodiyotlar uchun siyosiy strategiyalar ishlab chiqishda namuna boʻladi [20]. Xususan, 2020–2025-yillarda Yevropa Ittifoqida korporatsiyalar tomonidan amalga oshirilgan yashil innovatsiyalar iqtisodiy murakkablikni oshirib, barqaror rivojlanishni taʼminlagan, ammo bu jarayon davlat ragʻbatlantiruvlari (masalan, subsidiyalar) orqali kuchaytirilgan [21]. Jahon Iqtisodiy Forumining (WEF) 2025-yilgi hisoboti shuni tasdiqlaydiki, ilgʻor mamlakatlarda innovatsiya texnologik oʻzgarishlar va geoiqtisodiy fragmentatsiya taʼsirida ishchi kuchini qayta malakalash orqali iqtisodiy oʻsishni taʼminlaydi, bu esa 2030-yilga borib 14 million ish oʻrinlarini oʻzgartirishi kutilmoqda [22].

Global qiymat zanjirlari (GVC) ilgʻor mamlakatlarda innovatsion iqtisodiyotni shakllantirishda muhim omil boʻlib, ular orqali texnologiyalar va bilimlar tarqalmoqda. Xitoy tajribasi shuni koʻrsatadiki, ilgʻor mamlakatlar (masalan, AQSh) bilan hamkorlik orqali R&D xarajatlari iqtisodiy produktivlikni oshirishi mumkin, ammo bu taʼsir

rivojlanayotgan mamlakatlarda cheklangan, chunki institutsional omillar (masalan, moliyaviy bozor rivoji) rol o'ynaydi [23]. Yevropa Ittifoqida GVC larda innovatsiya xavfli biznes sifatida baholanmoqda, ammo yuqori rivojlangan mamlakatlarda (masalan, Germaniya) bu jarayon yuqori hayot sifati va innovatsion operatsion dasturlar (masalan, Innovative Economy Operational Program) orqali muvaffaqiyatli amalga oshirilmogda [24]. WEF hisoboti ta'kidlaganidek, 2025–2030-yillarda global qiymat zanjirlari texnologik qabul qilish va ishchi kuchini qayta malakalash strategiyalari orqali o'zgarimoqda, bu esa ilg'or mamlakatlarda 22 ta sanoat klasterida 14 million ishchiga ta'sir etmoqda [22]. Ushbu tajriba rivojlanayotgan iqtisodiyotlar uchun GVC larda ishtirokni kuchaytirish orqali innovatsiyalarni import qilish imkoniyatini beradi.

Ilg'or mamlakatlar tajribasi rivojlanayotgan iqtisodiyotlarda innovatsiyalarni shakllantirishda namuna bo'lib, ammo institutsional farqlar (masalan, rasmiy institutlar va innovatsiya o'rtasidagi bog'lanish) muhim rol o'ynaydi [25]. Yuqori rivojlangan mamlakatlarda individlar yuqori imkoniyat xarajatlarini his qilishadi, bu esa innovatsiyalarni rag'batlantiradi, ammo rivojlanayotgan davlatlarda davlat aralashuvi zarur. Masalan, Yevropa Ittifoqida innovatsionlik darajasi va qayta tiklanmaydigan energiya iste'moli o'rtasidagi bog'lanish shuni ko'rsatadiki, yuqori EIS (European Innovation Scoreboard) ko'rsatkichlari bo'lgan mamlakatlar yangi texnologiyalarni tezroq qabul qilmoqda, bu esa rivojlanayotgan iqtisodiyotlar uchun barqarorlik strategiyalarini taklif etadi [26]. WEFning 2025-yilgi hisoboti shuni tasdiqlaydiki, innovatsiya demografik o'zgarishlar va yashil o'tish ta'sirida rivojlanayotgan mamlakatlarda ish o'rinlarini yaratish imkoniyatini beradi, ammo ilg'or davlatlar tajribasi orqali texnologik adaptatsiya zarur [22]. Ushbu natijalar adabiyotlar sharhida ta'kidlanganidek, rivojlanayotgan mamlakatlarda innovatsiya siyosatini ilg'or tajribaga moslashtirish orqali iqtisodiy murakkablikni oshirish mumkin.

XULOSA VA TAKLIFLAR.

Mazkur tadqiqot ilg'or xorij mamlakatlarining innovatsion iqtisodiyotni shakllantirishdagi tajribasini sistematik adabiyot sharhi (SLR) orqali tahlil qilib, zamonaviy tendensiyalarni (masalan, sun'iy intellekt, raqamli transformatsiya va barqaror rivojlanish) hisobga olgan holda, o'tish davridagi iqtisodiyotlar uchun xulosalar beradi. Kirish va adabiyotlar sharhida ta'kidlanganidek, ilg'or mamlakatlar (AQSh, Yevropa Ittifoqi davlatlari, Yaponiya va Janubiy Koreya) innovatsiyalarni davlat siyosati, xususi sektor investitsiyalari va xalqaro hamkorlik orqali muvaffaqiyatli rivojlantirgan, bu esa Jahon Intellektual Mulk Tashkilotining (WIPO) 2025-yilgi Global Innovatsiya Indeksi (GII) ma'lumotlarida aks etganidek, raqobatbardoshlikni oshirib, iqtisodiy o'sishni tezlatmoqda. Metodologiyada qo'llanilgan PRISMA yo'riqnomasiga asoslangan SLR jarayoni bir nechta ilmiy manbani tematik tahlil qilish orqali uchta asosiy yo'nalishni aniqladi: ko'pmillatli korporatsiyalarning innovatsion faoliyati, global qiymat zanjirlari va rivojlanayotgan iqtisodiyotlarda innovatsiya.

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, ilg'or mamlakatlarda ko'pmillatli korporatsiyalar R&D xarajatlari va texnologik transfer orqali iqtisodiy murakkablikni

oshirib, toza energiya va yashil innovatsiyalarni rivojlantirmoqda, masalan, Yevropa Ittifoqida yuqori innovatsionlik darajasi (EIS ko'rsatkichlari) qayta tiklanmaydigan energiya iste'molini optimallashtirgan. Global qiymat zanjirlari orqali texnologiyalar tarqalishi, xususan, AQSh va Xitoy tajribasida moliyaviy bozorlashuv va ESG omillari rol o'ynashi, rivojlanayotgan mamlakatlarda institutsional farqlarni bartaraf etish zarurligini ko'rsatmoqda. Rivojlanayotgan iqtisodiyotlarda innovatsiya ilg'or tajribaga moslashtirilganda davlat aralashuvi (masalan, subsidiyalar va ta'lim xarajatlari) orqali samarali bo'ladi, ammo Jahon Iqtisodiy Forumining (WEF) 2025-yilgi hisobotida prognoz qilinganidek, 2030-yilga borib 14 million ish o'rni o'zgarishi texnologik adaptatsiyani talab qiladi.

Mazkur tadqiqot natijalariga asoslanib, o'tish davridagi iqtisodiyotlar uchun quyidagi ilmiy asoslangan takliflar ishlab chiqildi:

1. Ilg'or mamlakatlar tajribasidan (masalan, AQSh va Yevropa Ittifoqi) olingan xulosalar asosida R&D xarajatlari darajasini yalpi ichki mahsulotning kamida 2-3% ga yetkazish zarur, bu subsidiyalar va soliq imtiyozlari orqali amalga oshirilishi mumkin. Bu WIPO va OECD hisobotlarida ta'kidlanganidek, innovatsiyalarni tezlatib, iqtisodiy murakkablikni oshiradi;

2. Ko'pmillatli korporatsiyalarni jalb qilish uchun venchur kapital fondlarini yaratish va texnologik transfer mexanizmlarini rivojlantirish tavsiya etiladi. Yevropa Ittifoqi tajribasi shuni ko'rsatadiki, yashil innovatsiyalarga yo'naltirilgan investitsiyalar barqaror rivojlanishni ta'minlaydi, bu o'tish davridagi mamlakatlar uchun toza energiya sektorida qo'llanilishi mumkin;

3. Xitoy va Janubiy Koreya tajribasiga asoslanib, o'tish davridagi iqtisodiyotlarni global qiymat zanjirlarida ishtirokini kuchaytirishi kerak, bu orqali texnologiyalarni import qilish va ishchi kuchini qayta malakalash imkoniyatini beradi. WEF hisobotida prognoz qilingan 2030-yilgi o'zgarishlarga tayyorgarlik sifatida, ta'lim dasturlarini AI va raqamli texnologiyalarga moslashtirish zarur.

Mazkur takliflar tadqiqot natijalariga asoslanib, o'tish davridagi iqtisodiyotlarni innovatsion modelga o'tkazishga qaratilgan bo'lib, global tendensiyalarga mos keladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. UNCTAD (2025). Technology and Innovation Report 2025, Inclusive Artificial Intelligence for Development. https://unctad.org/system/files/official-document/tir2025_en.pdf

2. Yee, L., Chui, M., Roberts, R., & Smit, S. (2025). Technology trends outlook 2025. McKinsey & Company. <https://www.mckinsey.com/capabilities/mckinsey-digital/our-insights/the-top-trends-in-tech>

3. World Intellectual Property Organization (WIPO) (2024). Global Innovation Index 2025: Innovation at a Crossroads. Geneva: WIPO. <https://doi.org/10.34667/tind.58864>

4. OECD (2025), OECD Economic Outlook, Volume 2025 Issue 1: Tackling Uncertainty, Reviving Growth, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/83363382-en>

5. Nadar Malhotra, R. (2025). Technological advancements and human development: A tale of two worlds. (2025, January 6). World Economic Forum. <https://www.weforum.org/stories/2025/01/technological-advancements-and-human-development/>
6. Dutta, S., Escalona Reynoso, R., Wunsch-Vincent, S., Rivera León, L., Garanasvili, A., & Bayona, P. (2020). The global innovation index 2020. In S. Dutta, B. Lanvin, & S. Wunsch-Vincent (Eds.), *Global innovation index 2020: Who will finance innovation?* (13th ed.). Cornell University, INSEAD, and World Intellectual Property Organization. <https://doi.org/10.34667/tind.42316>
7. World Intellectual Property Organization (WIPO) (2023). *Global Innovation Index 2023: Innovation in the face of uncertainty*. Geneva: WIPO. <https://doi.org/10.34667/tind.48220>
8. United Nations Conference on Trade and Development. (2021). *Technology and innovation report 2021: Catching technological waves: Innovation with equity*. <https://doi.org/10.18356/9789210056588>
9. Paunov, C., & Planes-Satorra, S. (2021). What future for science, technology and innovation after COVID-19? (OECD Science, Technology and Industry Policy Papers No. 107). OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/de9eb127-en>
10. International Monetary Fund. (2021). *Research and innovation: Fighting the pandemic and boosting long-term growth*. In *World economic outlook, October 2021: Recovery during a pandemic* (pp. 65–81). <https://doi.org/10.5089/9781513577524.081>
11. Zuniga, P. (2024). *Innovation policy effectiveness in emerging countries: Lessons from impact evaluation studies*. World Bank Public Documents. <https://thedocs.worldbank.org/en/doc/eb246063161707fe707b339a2ea02f86-0050062024/original/Innovation-Policies-Paper.pdf>
12. Weilerstein, P., Marino, M., Drauschke, C., Kavanaugh, N., Russo, A., & Ward, B. (2024). *Strategies to accelerate and expand access to the U.S. innovation economy*. VentureWell. <https://venturewell.org/wp-content/uploads/Day-One-Memo-Strategies-to-Accelerate-and-Expand-Access-to-the-U.S.-Innovation-Economy.pdf>
13. Atkinson, R. D., Ezell, S., Jeong, H., Kim, Y. J., & Kwon, S. B. (2025, February 20). *Understanding and comparing national innovation systems: The U.S., Korea, China, Japan, and Taiwan*. Information Technology and Innovation Foundation and Chey Institute for Advanced Studies. [2025-itif-chey-national-innovation-systems.pdf](https://itif.org/publications/2025-02-20/understanding-and-comparing-national-innovation-systems.pdf)
14. World Economic Forum. (2025). *Shaping tomorrow: Responsible innovation for a brighter future* (Insight Report) <https://www.weforum.org/publications/shaping-tomorrow-responsible-innovation-for-a-brighter-future/>
15. Wang, Y., Long, Y., & Wang, J. (2025). Does the innovation-driven digital economy improve the resilience of industrial and supply chains?. *Journal of Innovation & Knowledge*, 10(3), 100733. <https://doi.org/10.1016/j.jik.2025.100733>
16. Einhoff, J., & Paunov, C. (2025). *Innovation policy transformed? Unveiling a new paradigm through natural language processing* (OECD Science, Technology and

Industry Working Papers No. 2025/21). OECD Publishing.
<https://doi.org/10.1787/5ee60cb5-en>

17. Guevara, T., Kersten, A., & Khemka, S. (2023). Inclusive Innovation for US Economic Growth and Resiliency. Center for Strategic and International Studies (CSIS).

18. Digital Cooperation Organization. (2024). Digital economy trends 2025.
<https://dco.org/wp-content/uploads/2024/12/Digital-Economy-Trends-2025.pdf>

19. Bajja, S., Sackitey, G. M., El Mahboul, B., & Fumey, M. P. (2025). Effects of Technological innovation and cleaner energy consumption on Economic Growth and Employment: Case of Morocco. Environmental and Sustainability Indicators, 100857. <https://doi.org/10.1016/j.indic.2025.100857>

20. Brodny, J., Tutak, M., Grebski, W., & Bindzár, P. (2023). Assessing the level of innovativeness of EU-27 countries and its relationship to economic, environmental, energy and social parameters. Journal of Open Innovation: Technology, Market, and Complexity, 9(2), 100073. <https://doi.org/10.1016/j.joitmc.2023.100073>

21. Kowalska-Styczeń, A., Bublyk, M., & Lytvyn, V. (2023). Green innovative economy remodeling based on economic complexity. Journal of Open Innovation: Technology, Market, and Complexity, 9(3), 100091. <https://doi.org/10.1016/j.joitmc.2023.100091>

22. World Economic Forum. (2025). The future of jobs report 2025.
<https://www.weforum.org/publications/the-future-of-jobs-report-2025/>

23. Zhou, Y., & Dahal, S. (2024). Has R&D contributed to productivity growth in China? The role of basic, applied and experimental R&D. China Economic Review, 88, 102281. <https://doi.org/10.1016/j.chieco.2024.102281>

24. Jonek-Kowalska, I., & Rupacz, S. (2025). Inter-organizational cooperation in the diffusion and improving of innovativeness in micro and macro perspectives: A case of developing economy in an international context. Journal of Open Innovation: Technology, Market, and Complexity, 11(1), 100503. <https://doi.org/10.1016/j.joitmc.2025.100503>

25. Bendig, D., Kleine-Stegemann, L., Mazur, M., & Zapkau, F. B. (2024). A multi-level analysis of the relationship between formal institutions and ambitious entrepreneurship: The moderating role of economic development. International Business Review, 33(5), 102303. <https://doi.org/10.1016/j.ibusrev.2024.102303>

26. Michalak, A., & Wolniak, R. (2023). The innovativeness of the country and the renewables and non-renewables in the energy mix on the example of European Union. Journal of Open Innovation: Technology, Market, and Complexity, 9(2), 100061. <https://doi.org/10.1016/j.joitmc.2023.100061>

Marketing

ilmiy, amaliy va ommabop jurnali

Muharrir: Xakimov Ziyodulla Axmadovich
Ingliz tili muharriri: Tursunov Boburjon Ortiqmirzayevich
Rus tili muharriri: Kaxramonov Xurshidjon Shuxrat o'g'li
Musahhah: Karimova Shirin Zoxid qizi
Sahifalovchi va dizaynerlar: Sadikov Shoxrux Shuxratovich
Abidjonov Nodirbek Odijon o'g'li

2025-yil, sentyabr, 9-son

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Marketing" ilmiy, amaliy va ommabop jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar mas'ul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelavermasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga murojaat qilish mumkin. Ilmiy maqola, ommabop maqola, reklama, hikoya va boshqa ilmiy-ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

Elektron pochta: info@marketingjournal.uz
Bot: [@marketinjournalbot](https://t.me/@marketinjournalbot)
Tel.: +998977838464, +998939266610

Jurnalning rasmiy sayti: <https://marketingjournal.uz>

Marketing jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi **Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2024-yil 04-oktabrdagi 332/5 sonli qarori** bilan milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan

"Marketing" ilmiy, amaliy va ommabop jurnali 2024-yil 15-martdan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan **C-5669517** reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan. **Litsenziya raqami: №240874**

"Marketing" ilmiy, amaliy va ommabop jurnalining xalqaro darajasi: **9710**. GOCT 7.56-2002 " Seriyali nashrlarning xalqaro standart raqamlanishi" davlatlataro standartlari talablari. **Berilgan ISSN tartib raqami: 3060-4621**